

Posudek oponenta bakalářské práce

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Martin Raudenský, Ph.D.

Oponent bakalářské práce: Mgr. Magdalena Novotná, PhD.

Autor bakalářské práce: Veronika Filčíková

Obor: Výtvarná výchova se zaměřením na vzdělávání

Název práce: Pracovní sešit pro žáky první třídy základní školy (soudobé umění ilustrace s ohledem na produkci určenou dětem)

Bakalářská práce Veroniky Filčíkové se zabývá ilustrací a typografií v produkci současných knih a učebnic pro děti.

Práce je rozdělena do dvou, resp. tří částí. V teoretické autorka srovnává a popisuje tři vybrané slabikáře z hlediska knižní grafiky. Všimá si jednotlivých částí učebnic, jako jsou tiráž, předšádka, obsah, dále písma, rozložení textu aj. a podrobně je popisuje. Je škoda, že popisované aspekty autorka nedokládá ukázkami ilustrací, příp. celých stránek z citovaných slabikářů. Za zásadní nedostatek považuji fakt, že se Veronika Filčíková věnuje pouze srovnání formálních aspektů bez vztahu k obsahu, jak je uvedeno v zadání práce. Jsem přesvědčena, že v posuzování učebních textů naprosto nelze oddělovat obsahovou a vizuální složku. Zároveň by sledování vztahu obsahu a formy bylo tou částí, kde by autorka musela opustit převažující popisování všimáných skutečností a formulovat vlastní úvahy a závěry. Kap. 3 považuji za encyklopedickou. Autorka vybírá několik českých ilustrátorů a představuje je jako svůj zdroj inspirace. Uvádí některé životopisné údaje, případně vlastní postoj k jejich ilustracím. Je škoda, že text zůstává v obecné rovině. Vybrané ilustrace, hry nebo doplňovačky z díla Z. Adly, G. Filčíka či K. Pacovské by mohly vhodně propojit teoretické a didaktické hledisko a pomoci autorce práce formulovat principy, k nimž se ve své tvorbě hlásí. Poměrně dlouhou kapitolu věnuje Veronika Filčíková písmu Comenia Script. Text působí skoro propagačně a není jasné, s jakým úmyslem ho autorka zařazuje. Cením, že se autorka otevřeně hlásí k inspiraci v podobě postupů J. Bajtlika a M. Deuchars, které zařazuje jako ukázky zahraniční produkce.

Didaktická část popisuje ověřování navrhovaného pracovního sešitu, které autorka realizovala se skupinou dětí ze skautského oddílu ve věku 1. třídy ZŠ a předškolní třídy MŠ. Pozitivně vnímám schopnost studentky reflektovat vlastní návrhy. Uvědomuje si některé nedostatky vlastního zadání a popisuje, jak na ně reagovaly děti (s. 27). Jsem si jistá, že ověření jí přineslo cenné zkušenosti. Za spornou považuji kapitolu 6.1. Cíle a očekávané výstupy, s. 25. Formulace cílů se mi jeví jako příliš ambiciózní. Několika nesourodými aktivitami by si děti uvedené dovednosti nemohli osvojit. Uvádí se zde šest očekávaných výstupů. Některé z těchto bodů (Dítě se orientuje v pracovním sešitě; dítě je schopno pochopit zadání a samo ho vypracovat;) nejsou výstupy, ale předpoklady pro zvládnutí úkolů. Jsem přesvědčena, že stejně jako v teoretické části Veronika Filčíková opomíjí vzdělávací obsah navrhovaných úkolů. Sestavit ucelený sešit typu Živá abeceda je úkol pro tým, složený z odborníků i učitelů, a zahrnuje mnoho aspektů, které oborový student Vv ani nemůže dohlédnout. Navrhovaný sešit považuji za soubor jednotlivých úkolů pro nácvik čtení a psaní, bez nároku na ucelenost, který se snaží děti vizuálně kultivovat svým zpracováním. Kapitolu 7. považuji též za velmi encyklopedickou a nevidím jasnou souvislost s navrhovaným sešitem.

Naprosto se ztotožňuji s názorem V. Filčíkové na výtvarnou a typografickou podobu některých současných publikací pro děti a oceňuji její snahu o kvalitní grafické zpracování. Vyzdvihla bych jednoduché a čisté vizuální zpracování Pracovního sešitu Geometrie, vycházející z tisku a jeho povrchu. Dále oceňuji výtvarně zaměřené úkoly, vedoucí k rozvoji tvořivosti, kterých bývá v obdobných publikacích málo. Úkoly bývají často uzavřené a šablonovité a nenabízejí rozmanitá řešení. Obsahově však i zde vidím mnoho nesrovnalostí. Jako problém vidím chybné zadání úkolů: „*Tohle je čtverec. Má čtyři hrany a všechny strany jsou stejně dlouhé.*“ (např. s. 8) Úkoly, které vyžadují velké detaily, považuji za příliš náročné, resp. nemohou v nich uspět děti, které ještě nemají dostatečně uvolněnou ruku, o což se autorka v jiných úkolech snaží.

V digitální verzi bakalářské práce chybí zadání. Z hlediska jazyka je práce zpracována pečlivě, drobné gramatické chyby, neúplné či nesprávné formulace vět či překlady jsou výjimkou (s. 25, 26, 28, 31 aj) Kapitoly jsou řazené přehledně. Přestože autorka uvádí v seznamu literatury tituly, které jistě prostudovala, v textu práce na ně neuvádí odkazy. (Např. kapitola 4. 2. Comenia Script) V seznamu literatury chybí údaje tří srovnávaných slabikářů.

Otázky k obhajobě:

1. Zaměřte se na obsah porovnávaných slabikářů. Sledujte úkoly pro děti, jejich zaměření, množství, rozsah atp. Sledujte ve vztahu ke grafice a typografii. Pomůckou Vám mohou být metodické příručky pro učitele.
2. Vysvětlete, prosím, z jakého důvodu jste zařadila informace, týkající se písma Comenia Script? Jaký má vztah k navrhovanému sešitu?
3. Zamyslete se nad možnostmi nových technologií v proměně učebnic pro první třídu.